



Vismarkt Leiden anno 1890

# Uit de oude doos

## Op speurtocht naar de locatie van stadsbomen op oude foto's: hebben zij de tand des tijds doorstaan?

Ik ben geboren en getogen in Leiden en werk al 39 jaar met bomen bij de gemeente Leiden en doe onder meer boomonderhoud, geef burgers advies over bomen, houd toezicht op snoei door derden en schrijf advies over het al dan niet verlenen van kapvergunningen.

### De oude kastanjeboom

Leiden stond van oudsher bekend om zijn lakenindustrie, het spinnen en verven van wol, om zijn dekenfabrieken en het inmaken van groentes, maar Leiden had ook een levendige vismarkt. Op de oude foto (circa 1890) zie je dan ook een kastanjeboom op de Vismarkt in Leiden. Ik schat dat de boom op de foto 50 tot 60 jaar oud is, dus hij moet rond 1830-1840 zijn geplant. De kastanjeboom had een bepaalde functie: op de foto zie je vrouwen staan. Dat zijn de vrouwen uit Katwijk en Scheveningen die daar hun vis verkopen. De kastanjeboom staat naast de werkbanken, die op het westen staan en waardoor de hele dag de zon pal op de vis staat. De boom zorgt voor de broodnodige schaduw en is daar ook voor aan geplant. Het hekje dat je rechts op de foto ziet, is het hekje dat om de fontein staat waar water uit werd getapt om de vis schoon te maken. Die fontein is ook te zien op de recente foto rechts.

Links van de kastanje op de oude foto zie je het stadhuis van Leiden. Op 12 februari 1929 brandde dat af en het vermoeden bestaat dat de boom daarbij verloren is gegaan. Waar het stadhuis vroeger bestond uit een aantal losse panden, is dat nu één pand geworden.

**In de Tweede Wereldoorlog is naar schatting 50 procent van het Leidse bomenbestand verloren gegaan**

### Tweede Wereldoorlog

Ten tijde van de oude foto -ruim een eeuw geleden- stonden alleen in de binnenstad veel bomen. Er waren nog geen buitenwijken, die ontstonden na 1900. Maar ook voor de Tweede Wereldoorlog hadden de buitenwijken nog weinig groen of bomen. Pas na de Tweede Wereldoorlog kreeg Leiden 'nieuwbouwwijken' met veel groen en bomen.

Stadsbomen zijn veelal wijkers; boomverzorgers geven ze niet veel meer dan vijftig jaar te leven. Boomzorg wil weten wat er door de tijd heen met de stadsbomen op oude foto's is gebeurd: zijn ze wellicht gekapt, door een tweede wereldoorlogbom getroffen, bij een brand omgekomen, of staan ze er nog? Hoe staan ze erbij? Wat hebben ze meegemaakt aan straatopbrekingen, wijkvernieuwing? En zijn ze getuige geweest van historische gebeurtenissen? In het vierde artikel binnen deze serie staat de Aesculus hippocastanum op de Vismarkt te Leiden, anno 1890, centraal. Aan het woord is Rob van der Steen (54), opzichter Groen bij de gemeente Leiden.

Auteur: Rob van der Steen



Vismarkt Leiden anno 2009

In de Tweede Wereldoorlog is naar schatting 50 procent van het Leidse bomenbestand verloren gegaan. In de jaren vijftig is op de plek van de oude kastanje een nieuwe kastanje geplant, die nu ongeveer dezelfde leeftijd heeft als zijn voorganger op de oude foto.

**"Hij is gelukkig in goede conditie, ook hebben we nog geen kastanjabloedingsziekte bij hem geconstateerd"**

#### Naoorlogs groenbeleid

In de zestiger en zeventiger jaren is er wat meer aandacht besteed aan het groen en de bomen, ook in de vooroorlogse buitenwijken, omdat daar wat meer geld voor was en de bewoners meer inspraak kregen. Daarbij zijn vaak in de wat smalere straten verkeerde soortkeuzes gemaakt en die leiden nu tot heel veel onderhoud. Hierdoor komt het dat de monumentale bomen vooral in de binnenstad staan. Een enkeling staat buiten de binnenstad of bij particulieren.

#### De nieuwe kastanjeboom

De nieuwe kastanjeboom, die nu dus zo'n halve eeuw oud is, staat op een lijst van monumentale en waardevolle bomen. Hij heeft een stamdoorsnee van 70 centimeter, dus stamomtrek van 220

centimeter en staat geregistreerd in ons digitale boombestand. Tien jaar geleden hebben we tijdens herbestrating rond de kastanjeboom op de Vismarkt grondverbetering toegepast. Iedere vijf jaar nemen we hem mee in de reguliere snoei en wordt hij VTA gekeurd. Hij is gelukkig in goede conditie, ook hebben we nog geen kastanjabloedingsziekte bij hem geconstateerd. Zowel boven- als ondergrond heeft hij ruimte genoeg om gezond te blijven en te groeien.

#### Oproep

Heeft u nog mooie oude boomfoto's? Stuur een mail naar [karlijn@nwst.nl](mailto:karlijn@nwst.nl)